

1853

I SKYRIUS

IŠSIGANDUSI IR ĮTŪŽUSI ELŽBIETOS MOTINA, ĮAUDRINTA degtinės, plevendama sijonais dundėjo per namus taip garsiai, kad, rodėsi, net mirusiųosius būtų prikėlus.

– Sisi! Kur tu? – Motinos balsas aidėjo vis arčiau.

Elžbieta slėpėsi svetainėje už elegantiškos žydros užuolaidos, nukarusios nuo lubų iki pat grindų, derančios prie sodriai mėlynų pliušu aptrauktų krėslų. Krėslai derėjo prie riešutmedžio grindų, o šios, savo ruožtu, atitiko subtilų motinos skonį. Kita namo dalis atrodė panašiai: žydri koridoriai ir durų angos, brangakmenių spalvos lovatiesės, šiltais kilimais užklotos medinės grindys, ir viskas apsupta gėlių bei vynuogienojų lapų ornamentų.

Jaunesnioji Elžbietos sesutė, aštuonmetė Žvirbliukė*, lyg sąmokslininkė nėrė už gretimos užuolaidos. Žvelgdama į mažutę didžiaakę sesutę, Elžbieta kilstelėjo antakius ir priglaudė pirštą prie lūpų, bet Žvirbliukės nereikėjo įspėti, kad tylėtų.

---

* Elžbietos sesuo Matilda, vadinta Spatz (vok. – žvirblis). (Čia ir toliau – vert. past.)

Ji jau gerai mokėjo žaidimą „Slėptis nuo mamos“. Visi tai mokėjo. Vienintelė Elena pastaruoju metu labai surimtėjo ir liovėsi žaidusi.

Nuo šios minties Elžbieta nevalingai užsimerkė. Sesuo vakar barė Sisi, esą šiai reikia suaugti. „Kalbi kaip mūsų mokytojas“, – atkirto Elžbieta, nesugebėdama nuslėpti nusivylimo. O dabar Elena pusę dienos nesišneka su ja.

– Si-si! – vėl šūktelėjo motina, skiemenuodama vardą, tarsi tai išviliotų dukterį iš slėptuvės.

Elžbieta žinojo, kad motina nori sušukuoti jai plaukus, ir puičiai įsivaizdavo kitas dvi savo gyvenimo valandas. *Sėdėk ramiai, Sisi. Nesimuistyk. Leisk mums sukioti tau galvą ir susmaigstyti smeigtukus.* Netgi jei ji stengdavosi vykdyti motinos paliepimus, niekada nebūdavo gerai. Kiekvienas kvėptelėjimas būdavo vadinamas muistymusi, o atsitiktinis susiraukimas – skundu. Kai pastarąjį kartą kunigaikštis atvyko pirštis, Elžbieta tikrai stengėsi, bet galiausiai viskas baigėsi blogai: motina supyko, o kunigaikštis išvyko. Todėl šiandien ji verčiau slapstysis.

Elžbieta patrynė nykščiu storą užuolaidos šilką; už nugaros pro atvirą langą dvelkiantis vėjelis kuteno jai sprandą. Visos trys mergaitės laipiodavo pro langą žaisdamos slėpynių, kai norėdavo greitai pasprukti. Elžbietai dingtelėjo, jog Elena nebelips žemyn pinučiais ir nestryktelės ant žolės, nes sužinojusi, kad turi ištekėti už imperatoriaus, prarado nuotykių troškulį.

Ir bus dar blogiau, suvokė Elžbieta: sesuo ne tik nesileis ieškoti nuotykių, nutols nuo jų, bet ir išvyks. Ištekėjusi už imperatoriaus ji išsikraustys į Vieną ir paliks Elžbietą su...

– Kur tu?! – šūktelėjo motina ir nusivylusi kone gyvuliškai suvaitojo.

Šiurpus garsas nuaidėjo taip arti, kad Elžbieta net krūptelėjo, o Žvirbliukė užsidengė ranka burną, slopindama juoką. Keista,

kad motina įėjo į kambarį joms negirdint; paprastai jos žingsniai aidėdavo garsiai.

Elžbieta susikaupė ir pamerkė seseriai akį.

– Dėl Dievo meilės, Sisi! Kunigaikštis pasirodys bet kurią akimirką.

Kunigaikštis. Didžioji motinos viltis, siejama su Elžbietos ateitimi, ir vienas didžiausių išpuikėlių, kokie tik kada yra gimę. Motina vylėsi, kad šiandien jis pasipirš, o Elžbieta – kad jodamas čionai nukris nuo arklio.

Pasigirdo dar kažkieno žingsniai. Žinoma, tai tarnaitė. Elena dabar jau taip nebelaksto.

– Ji netgi neapsirengusi! Negali būti! – šūkavo motina.

Elžbieta pavartė akis. *Bet kurią akimirką* – smarkiai perdėta. Kunigaikštis atvyks tik po kelių valandų. Elžbieta nusišypsojo Žvirbliukei ir kilstelėjo antakius. Nė viena iš jų nebuvo pasipuošusi, abi vilkėjo baltus naktinukus, buvo basos, plaukai susitaršę, nešukuoti.

Įsidrąsinusios seserys žvilgtelėjo iš už užuolaidos. Tarnaitė laikė Elžbietos suknelę šiai dienai – rauktą, puošnią, su kaspinais, bet tokią iškrakmolytą, kad drabužis būtų stovėjęs netgi nepri laikomas. Galbūt tai išeitis tokią varganą dieną: suknelė galėtų pakeisti Elžbieta? Vargu ar kunigaikštis pastebės, jog drabužyje nėra moters. Tikriausiai pamanyt, kad šitaip netgi geriau.

Mergaitės žiūrėjo, kaip motina susinervinusi griebiasi už šono ir pasiremia į vargšę tarnaitę; ši vos išlaikė ir suknelę, ir šeiminkę.

Motina, nors ir susierzynusi, kaip visada atrodė tobulai: pilko atspalvio suknelė gilia iškirpte ir pūstomis rankovėmis, vėrinys su gėlėmis kreipė žvilgsnį į jos grakštų kaklą ir tobulą kūną. Motinos plaukai buvo medaus spalvos, bruožai subtilūs – ryškus kontrastas, lyginant su tamsiomis dukterų Elžbietos ir Žvirbliukės

garbanomis ir linksmais veidais. Kita vertus, Elena paveldėjo auksinį motinos plaukų atspalvį ir grakščius judesius, o dabar dar ir išsiugdė įprotį prisiderinti.

Nujausdamos, kad motina gali bet kurią akimirką atsigręžti ir jas užtikti, Elžbieta ir Žvirbliukė pasitraukė toliau už užuolaidos. Kai motina ir tarnaitė besišnekučiuodamos išėjo į kitą kambarį, Elžbieta atsigręžė į sesutę ir spausdamasi prie jos pamėgdžiojo motiną:

– Man širdis kraujuoja dėl šio vaiko! Atneškit man degtinės! Žvirbliukė nusijuokė, ranka prisidengusi burną.

Seserys vis dar girdėjo spigų balsą, dabar jau aidintį kiek toliau. Šįkart motina šnekėjosi su Elena, kuri, matyt, netinkamu laiku išėjo iš savo kambario į koridorių.

– Neleisiu, kad vėl viskas sužlugtų paskutinę minutę.

Bėda ta, jog kunigaikštis čia nebuvo pageidaujamas nuo pat pirmos minutės, jam dar nė nespėjus įžengti pro duris. Tačiau kad ir kaip mandagiai atsisakinėjo Elžbieta, jos niekas nesiklausė.

Žvirbliukė pažvelgė į vyresnę seserį.

– Mama sako, kad jis ketina tau pasipiršti.

– Na, gali pirštis, kiek tik trokšta, – palinkusi kaip sąmokslininkė sukuždėjo Elžbieta. – Aš jo nenoriu. – Ji šelmiškai nusišypsojo, sušiaušdama Žvirbliukei sutaršytus rudus plaukus.

Žvirbliukė buvo panaši į tokio amžiaus Elžbietą: ereliška nosis, blyški oda, išdykėliška išraudę skruostai. Skyrėsi tik akys: Elžbietos – slėpiningos, žalsvai melsvos, o sesutės – tamsiai rudos, lyg miško paklotė po lietaus.

– O kodėl ne?

Elžbieta niuktėlėjo Žvirbliukei į pašonę ir apsimesdama pasibaisėjusi sukuždėjo:

– Ar matei, kuo jis vilki?

Kai jie pirmą kartą susitiko per nesmagią vakarienę, kunigaikščio marškinių apykaklė buvo taip iškrakmolyta, kad jis atrodė lyg kalakutas. O jo elgesys per vakarienę, kai jis savininkiškai po stalų uždėjo ranką Elžbietai ant kelio, buvo tiesiog nepakenčiamas. Bet Žvirbliukei nereikia to žinoti. Tegu jaunesnioji kunigaikštystė galvoja apie jo drabužius.

Tai prisiminusi Žvirbliukė pavartė akis, o surimtėjusi Elžbieta nubraukė garbaną sesutei nuo veido.

– Aš jo nemyliu. Ir noriu spręsti pati.

Žvirbliukė nuoširdžiai palinksėjo, kad taip ir būtų. Elžbietai nespėjus atsakyti, už atviro lango pasigirdo žvyruotu keliu riedančios karietos barškesys. Elžbieta nustebusi kilstelėjo antakius. Ji manė, kad motinos žodžiai „bet kurią akimirką“ – perdėti kaip paprastai. Bet kunigaikštis tikrai jau atvyko ir lipa iš karietos. Elžbieta pro langą matė jį šmėžuojant už medžių šalia įvažos. Jai numatytas mylimasis buvo blyškios odos, riestais ūsais, pasipūtėliško veido, ant galvos – didžiausia Elžbietos kada nors matyta skrybėlė su plunksnomis. Ji sekė akimis vyriškį, kol šis dingo už namo kampo.

Elžbieta nusigręžė nuo lango, apglėbė delnais sesutei veiduką ir pasilenkusi pažvelgė į smalsias akis.

– Aš noriu vyro, kuris pasotins mano sielą. Supranti?

Žvirbliukė linktelėjo, tada papurtė galvą ir nusijuokė.

– Ir dar noriu, kad tu irgi tokį sutiktum. Kada nors. – Elžbieta pabučiavo sesutę į kaktą.

Žvirbliukės oda buvo šilta ir sausa, dvelkė muilu, atsiduodančiu medumi ir arbata.

– Sisi! – motinos balsas pasigirdo arčiau. Per daug arti.

Kol motina jos nerado ir nenuvedė pasitikti lemties, Elžbieta pasikėlė sijoną, išlipo pro langą ir nušoko ant šaltos rasotos žolės. Smukdama už kampo išgirdo motiną šaukiant:

– Kur ji?!

Ir Žvirbliukė, mieloji Žvirbliukė labai rimtai ištarė:

– Ji sakė norinti vyro, kuris pasotins jos sielą.

Taip, mažoji sesute, Elžbieta sutiks didžiąją meilę, arba jai nereikia jokio vyro. Tai – linija, kurią ji nubrėžė smėlyje ir kurios neperžengs.

2 SKYRIUS

FECHTUOJANTIS PRANCIŠKUI PATIKO VISKAS: ŠALTAS GER-
klę surakinantis oras, it styga įsitempę pečiai, salsvas
šlapios žolės kvapas, susiaurėjęs pasaulis, kai telieka su-
sitelkti į savo ir varžovo judesius. Tuo metu šiame pasaulyje
Pranciškus jausdavosi visiškai teisus ir pasitikintis savimi. Čia
jo nesupdavo žmonės, trokštantys pakalbėti apie sąjungą, koki
nors didiką ar gražuolę, tapsiančią ramia, paklusnia imperato-
riene. Visiems iš jo ko nors reikėdavo, ir Pranciškus jausdavosi
išsekęs. Ir tik fechtuodamasis pamiršdavo visa tai ir kelias aki-
mirkas jausdavosi esąs tiesiog Pranciškus, o ne imperatorius, ne
Habsburgietis, ne pinigų, paramos, paveldėtojų šaltinis. Tiesiog
vyriškis su špaga, pasitelkęs protą ir patirtį įrodinėjantis savo
vertę karališkojo sodo su aukštais krūmais ir ryškiais baltais
akmenų takeliais fone. Vienas, išskyrus varžovą ir Teo, šalia sto-
vintį asmeninį kamerdinerį.

– Aha! – triumfuodamas šūktelėjo varžovas, puldamas į Pran-
ciškaus paliktą vietą.

Kaip įprastai, taip buvo suplanuota. Pranciškus atmušė smū-
gį ir pasiruošė lemiamam puolimui.

– Štai tau! – šūktelėjo atsakydamas, visiškai tikras, kad jo špaga kliudys taikinį.

Bet ne – varžovas lengvai atrėmė smūgį ir veržliai puolė jį.

– Na, ir ką? – po kauke pasigirdo pažįstamas balsas. – Negalime nugalėti visų, tiesa?

Pranciškaus veide šmėstelėjo nuostaba ir susierzinimas, raumenys įsitempė. Jis galvojo, kad fechtuojasi su savo treneriu; taikiai kaudamiesi abu paprastai nesišnekėdavo, nes Pranciškus nenorėjo oficialumo. Tačiau trenerio balsas buvo žemas ir ramus, o šis – kandus. Toks kandus, kad galėjo priklausyti tik jaunesniajam Pranciškaus broliui Maksiiui.

Kada Maksis grįžo į rūmus? Jis, nepatikimiausias iš Habsburgų, jau keli mėnesiai buvo išvykęs, balažin ką veikė su balažin kuo. Pranciškus buvo išsiuntęs jį žvalgybos misijon į Italiją. Laiškų brolis nerašė, todėl niekas nežinojo, kur jis iš tikrųjų yra.

Pranciškus sukando dantis. Žinoma, Maksis užsimanė nugalėti jį kaip tik tą vienintelį kartą, kai Pranciškus trokšta *būti savimi*. Maksis niekaip nenori palikti jo ramybėje. Ir būtinai to prireikė šiandien, kai Pranciškui reikia susikaupti. Pranciškus staigiai, beveik nevalingai puolė į priekį, antraip laimėjęs dvikovą Maksis taps nepakenčiamas. Dabar nugalėti tapo svarbiau, negu būti geros formos. Špagos susikryžiavo, ir broliai leidosi į sudėtingą šokį: du žingsniai pirmyn, atgal, atgal, pirmyn, atgal. Pranciškus stūmė, puolė, vos nesuklupo. Ir tada...

Jis pričiupo brolį. Galiausiai Pranciškaus špaga palietė žymę virš Maksio širdies – bukas špagos galiukas smigtelėjo į įdubusį audeklą broliui ant krūtinės.

– Baigta. – Pranciškus sunkiai alsuodamas atsitraukė ir pakėlė antveidį.

Maksiui nusviro pečiai, jis numetė kaukę ant žolės ir ranka persibraukė smėlio spalvos plaukus. Maksis atrodė ramus.

Ir Pranciškus troško būti toks pat nerūpestingas. Jei jis nebūtų taip gerai pažinojęs brolio, būtų pamanęs, kad šis niekada nenusimena pralaimėjęs. Bet Maksis visada nusimindavo. Abu broliai nuliūdavo. Varžybos buvo įaugusios į jaunuolių kraują. Tuo tikėjo jų motina ir šitaip auklėjo sūnus. Taigi nė vienas nepakęsdavo pralaimėjimo.

– Broli, matau, tu neapleidai treniruočių, – šyptelėjo Maksis, bet akys liko šaltos. – Regis, gandai apie tavo mirtį gerokai perdėti.

– Malonu, kad tie gandai privertė tave skubiai grįžti, susirūpinus mano sveikata pastaraisiais mėnesiais.

Komentaras buvo dygus. Pranciškus nutarė nesileisti Maksio įžeidinėjamas, nes gerai žinojo, koks nepatikimas yra brolis. Kita vertus, jam buvo skaudu. Pranciškus tikrai gulėjo mirties patale, o Maksis vis negrįžo.

Brolis atsainiai numojo ranka.

– Deja, užtrukau, bet tu pakilai iš pelenų kaip tas prakeiktas feniksas. Žinojau, kad pakilsi.

Tai buvo tiesa. Gydytojai apstulbo, kai Pranciškus taip greitai pasveiko po to, kai peiliu buvo sužeistas į kaklą. Bet jis pakilo iš lovos, vaikščiojo, mankštinosi ir vėl pradėjo valdyti šalį daug anksčiau, negu gydytojai žadėjo.

Tiesa ta, kad jis privalėjo. Jei nebūtų pakilęs iš patalo, būtų subyrėjęs. Kaklo oda sugijo, bet psichikos žaizdos – ne. Triukšmas, kvapas, šviesos blyksnis vėl pasiūsdavo jį į pragarą. Pranciškus kasdien jausdavo smingančius ašmenis ir kaip gyvybė palieka kūną, jausdavo veiksmą išprovokavusią neapykantą. Vienintelis vaistas buvo nuolatinis judėjimas ir tobulas susivaldymas.

Nuvydamas niūrias mintis, Pranciškus patraukė pečiais. Šiandien jam nevalia apie tai galvoti. Vylėsi, jog toks judesys atrodo kaip rąžymasis, be to, negalima leisti, kad Maksis pastebėtų jo silpnumą.

– Jūsų didenybe, jau laikas.

Atsigręžęs Pranciškus pamatė Teo – asmeninį kamerdinerį ir pastarųjų mėnesių patikėtinį, vienintelį asmenį rūmuose, kuris žinojo valdovo paslaptis ir juokdavosi iš jo sąmojų. Dabar jie tik linktelėjo vienas kitam, bet šis judesys padėjo Pranciškui pasijusti tvirčiau. Jis neįsivaizdavo, kaip būtų ištvėręs šiuos mėnesius be Teo.

Pranciškaus akys nukrypo į rūmus tolumoje. Ankstyvo ryto šviesa nuauksino baltą fasadą ir žalią stogą. Graži išorė slėpė šaltesnius ir šiurkštesnius dalykus. Jis sugniaužė kumštį.

Maksis įdėmiai žvelgė į brolių, todėl Pranciškus vėl patraukė pečiais ir pamėgino nusišypsoti. Tačiau atpratęs veidas nelabai jo klausė.

Maksis pakėlė kaukę ir apsigręžęs nusekė paskui Teo į kalvą. Pranciškus lėtai ir nenoriai nupėdino iš paskos. Jam einant iš sodo, širdis ėmė daužytis, apėmė pavojaus nuojauta. Jis perbraukė šilkinis rožės žiedlapius, primindamas sau, kur yra.

Tu nemiršti, Pranciškau. Tau negresia pavojus.

Tu tik eini į egzekuciją.

3 SKYRIUS

ELŽBIETA JAUTĖSI LYG VĖTRA – PAŠĖLUSI IR LAISVA. JOS žirgas Pakas pasileido šuoliais. Naktinukai prisiplojo prie šonų, plaukai plaukstėsi arklio judesių ritmu. Ji šuoliavo tolyn nuo susireikšminusių kunigaikščių, nuo motinų, mėginančių įbrukti ją į mažesnę formą, išsprauti jos sielą į korsetą. Ji nesusitrauks, nė dėl nieko.

Elžbieta žinojo, jog kada nors įsimylės ir ta meilė privers ją išsiplėsti, o ne atvirksčiai. Ji kūrė eilėraščius apie meilę, mėgstamiausios eilutės įsirėžė giliai sieloje. Kai Elžbieta ant Pako šuoliavo mišku, persokdami vinguriuojančius upokšnius, ji deklamavo sau:

*Giliuose akmenuotuose tarpekluose,
Vynuogienojais apaugusiuose slėniuose
Širdis ieško
Tik jo.*

Tik *jo*. Elžbietos širdis jautė, kad pažins jį vos tik išvydusi. Jos siela pasieks jį per tarpeklį ir iš karto atpažins giminingą sielą. Ir tai tikrai nebus pasipūtėlis kunigaikštis. Todėl dabar ji šuoliavo.

Tolyn. Tolyn. *Tolyn*. Tarsi vėtra, kruša, audra. Į kalvas, apaugusias žemaūgiais krūmais, kur apačioje plytėjo laukai, mirguliavo veidrodiniai ežerai.

Elžbieta troško nusivesti Elena į tas kalvas, kad sesuo vėl taptų savimi. Jos rinktų uogas, rasa permerktų suknelių apačią. Naktį gulėtų žiūrėdamos į žvaigždes. Gyventų, kvėpuotų ir nesistengtų įsprausti savęs į kažkieno kito formą. Ir dėl ko? Nėra tokio dalyko, dėl kurio turėtum atsisakyti savęs – tik ne dėl motinos užgaidų ir netgi ne dėl imperatoriaus užgaidų. Taip Elžbieta ir pasakė Elenai praėjusią savaitę, kai sesuo netyčia supainiojo šakutes per etiketo pamoką. Jeigu jis nemyli tavęs dėl tavęs pačios, jis tavęs nevertas. Jei tu visą laiką būsi nepriekaištinga ir pasitempusi, žinosi kiekvienos šakutės pavadinimą... ar neuždusi dėžėje, į kurią jie tave prievarta įspraudė?

Be to, Elžbieta nugirdo vieną pokalbį. Buvo pasikėsinta į imperatoriaus gyvybę. Jai suspaudė širdį pagalvojus, kad sužadėtuvės gali kelti grėsmę ir Elenos gyvybei.

Elžbieta timpltelėjo vadeles, ragindama žirgą. Ji – laukinukė, nesutramdoma kaip audra ar gaisras, ir niekada netaps tokia, kaip norėtų motina: mergina be vilties, svajonių, meilės. Kada nors Elžbieta sutiks savo didžiąją meilę, ir abu mylimieji bus nesutramdomi.

Šiandien tik Pakas suprato jos jausmus. Mylimas Elžbietos žirgas vienintelis tikrai pažino ją ir suvokė, ką reiškia būti laisvam. Kai jie pasiekė kalvos viršūnę, ūmai ji pajuto didžiulę meilę arkliai ir sulėtino žingsnį. Elžbieta atsidūrė ant keteros, iš abiejų šonų žemyn leidosi statūs akmenuoti skardžiai, tolumoje kilo rausvai geltonas saulės kamuolys.

Elžbieta užsimerkė ir leido saulei kutenti odą, uodė pušyno aromata, jautė po savimi tvirtą žirgo kūną. O, kad jos gyvenimas būtų toks gyvybingas, toks tikras.

Bet staiga pasaulis pasviro. Pakas po ja krūptelėjo, ir Elžbieta nuskriejo oru. Laimė, nukritusi atsirėmė į žemę rankomis ir keliais. Išsigandusi aiktelėjo; keliai perštėjo, pirštai įsitvėrė žolės, tarsi liauni stiebeliai būtų galėję sušvelninti smūgi.

Pakėlusi akis Elžbieta pamatė pašėlusį iš išgąščio Paką, dingtantį už keteros. Ir tik tada pastebėjo žaltį. Šis buvo nenuodingas, bet Pakas to nežinojo. Jis nekenė gyvačių lygiai taip pat, kaip ji – kunigaikščių, abu bėgo šalin, kol anie dar nespėjo įgelti.

– Pakai! – beviltiškai šūktelėjo Elžbieta.

Žirgas jau buvo toli. Bet nesvarbu, svarbiausia, kad jie nesusižeidė. Ji pasivys Paką, ir viskas bus gerai. Tiesiog puiku, nes galės paaiškinti, kodėl nebuvo namie, kai atvyko kunigaikštis.

– Viskas bus gerai, – tyliai kartojo ji, leisdamasi nuo kalvos keliuku, kuriuo nubėgo žirgas.

Pakas stovėjo prie pat kūdros, saulėje žvilgėjo jo kaštoninis kailis. Koks jis gražus! Ir ji taip jį myli!

Bet tada žirgas pasisuko, ir viskas pakrypo labai negerai.

Atėjusi į miegamąjį Elžbieta rado tėvą miegantį. Tačiau jis nebuvo vienas – šalia gulėjo dvi moterys, bet nė viena nebuvo Elžbietos motina. Kambarys buvo elegantiškai įrengtas – kaip ir kiekviena motinos rankos paliesta patalpa. Tik čia stovėjo daugybė panaudotų taurių ir tuščių vyno butelių. Elžbieta tamsoje peržengė per išmėtytus drabužius, kuriais turėjo vilkėti tos moterys, bet, žinoma, nevilkėjo. Tėvas gulėjo įsipainiojęs tarp rankų, kojų, krūtų ir nuogų šlaunų. Kauburėliai ir linkiai, raminantys jos tėvą, buvo ne tie, kurių ieškojo Elžbieta.

Kambaryje tvyrojo sekso, pastovėjusio vyno ir cigarų dūmų kvapai. Elžbieta atsisakė tekėti be meilės. Ji nenorėjo gyventi

kaip motina, apsimetinédama nematanti, jog vyras atsiveda į namus kitų moterų. Nenorėjo gyventi ir kaip tėvas, nuolat ieškantis paguodos už santuokos ribų, nes nė vienos dienos savo gyvenime nemylėjo Elžbietos motinos.

Mergina nesijaudino dėl sekso. Ji dar nebuvo pažinusi vyro, bet tėvui elgiantis taip nerūpestingai jau nemažai nutuokė apie seksą. Elžbieta nebuvo šventuolė ir to nebijojo, tik negalėjo pakęsti, kad seksas jos tėvams pakeičia meilę. Du žmonės turi mylėti vienas kitą.

Tačiau šį rytą Elžbietai nebuvo kada ilgai svarstyti, mat Pakas susižeidė. Be to, ji jau ne pirmą kartą užtiko tėvą tokioje padėtyje ir žinojo, jog ne paskutinį.

– Tėti! – tamsoje pašaukė Elžbieta. – Man reikia tavo pagalbos.

Apsvaigęs tėvas atsimerkė. Kaip paprastai, atrodė įžūlus, o ne sutrikęs. Jos tėvas, tas ištvirkėlis.

– Pakas susižeidė, – sukuždėjo Elžbieta.

Tėvas nieko neatsakė, tik atsisėdo pataluose ir ėmė vaduotis iš rankų bei kojų raizgalynės. Elžbieta nusigręžė. Ji pamatė užtektinai. Kai tėvas vėl atsirado jos regėjimo lauke, jis jau buvo apsirengęs, paėmęs šautuvą ir cigarą, mat retai kada skirdavosi su šiais dviem dalykais.

Tėvas mostelėjo Elžbietai eiti į lauką.

– Kas atsitiko? – paklausė, kai jie išėjo iš namų.

– kažkas jo kojai... Nenori eiti. – Elžbieta apsidžiaugė, kad įstengia kalbėti ramiai. Kaip pasitikinti savimi.

– Reikia pažiūrėti. – Tėvas ėmė žingsniuoti greičiau. Susiraukė suvokęs, kuri šiandien diena, ir atsigręžęs pažvelgė į viduriniąją dukterį. – Maniau, šįryt turėjai susižadėti. Argi motina ir kunigaikštis nelaukia tavęs?

Elžbieta pašnairavo į tėvą.

– Man labai smalsu pamatyti, kokiais absurdiškais drabužiais jis šiandien vilki.

Tėvas kilstelėjo antakius, ir Elžbieta liūdnokai susijuokė. Tėvas buvo keistas ir netvirtas sąjungininkas, tačiau bent jau suprato, kokie juokingi tie pretendentai.

Jis tik atsainiai numojo ranka.

– Juk žinai, šitais reikalais rūpinasi tavo motina. Aš su tuo nesusijęs.

Atsakymas toks kaip visada. Žinoma, tėvas mokė savo vaikus jodinėti, širdingai juokdavosi iš jų šėlionių, bet į svarbius reikalus nesikišdavo. Elžbieta pati nesuprato, kodėl ji vis viliasi, kad bus kitaip.

Galų gale jie priėjo prie žirgo. Pakas stovėjo pakėlęs vieną koją ir šnopavo taip, kaip Elžbieta dar nebuvo girdėjusi. Ji pažvelgė į tėvą. Šis prisimerkė, lūpų kampučiai nusviro. Elžbietai suspaudė širdį. Tai ji dėl visko kalta. Ji išsivedė Paką, trokšdama pajusti laisvės vėją, ir štai dabar...

O dabar tas kvailas kunigaikštis pribaigs juos abu.

Tėvas žengė žingsnį ir apžiūrėjo Pako koją.

– Lūžusi, – pasakė labiau susierzinęs negu nuliūdęs.

Gal Pakas ir Elžbietos draugas, bet tėvui jis – nuosavybė, dar vienas daiktas, kurį teks pakeisti.

Elžbietai akys sudrėko nuo ašarų. O tėvas papurtė galvą.

– Elžbieta, jis susilaužė koją. Juk žinai, ką darome, kai žirgas susilaužo koją. Jis nebegalės bėgioti, o tu – juo jodinėti.

Jodinėti. Štai kaip tėvas žiūri į Paką – kaip į priemonę jodinėti, į darbinį arklį ir nieko daugiau.

Kai Elžbieta buvo maža, tėvas pasakė, kad reikia nušauti koją susilaužiusį arklį, nes šis nebegalės gyventi visaverčio gyvenimo. Bet tai – tik pasiaiškinimas, abejingas verslo sprendimas. Kodėl tėvas turi spręsti, ką Pakui galvoti apie savo gyvenimo pilnatvę ir galimybes?

Tėvas užtaisė šautuvą ir padavė Elžbietai. Ginklas jos rankose buvo sunkus ir pažįstamas.

– Padaryk tai, – ištarė jis, galva rodydamas į arkli.

Elžbietai paširpo oda, rankos ėmė virpėti. Pakas – jos žirgas, jos draugas, jos paguoda daugiau nei dešimt metų.

– Negaliu, – sukuždėjo ji.

– Tu padarei žalą, tad turi ir atlyginti.

Kaip lengvai tėvas kaltina kitus, nors pats turi daugybę trūkumų.

Elžbieta krimstelėjo vidinę žando pusę.

– Pakas – ne sugadinta prekė, kurią reikia išmesti. Jis – mano draugas.

Elžbieta žinojo, ką atsakys tėvas, bet už Paką verta pakovoti.

– Elžbieta, jis – arklys, ne žmogus. O ir tu neturėjai tenai joti.

Tėvas paėmė iš jos šautuvą ir nusitaikė į Paką. Į jos vargšą, brangų, pašėlusį, laisvą Paką. Elžbieta griebė už vamzdžio.

– Palauk. Koja sugis. Žinau, kad sugis.

Tai buvo beviltiškas maldavimas, bet kai išsakyta garsiai, galbūt tėvas patikės ir nusileis, ir Pakas galės gyventi jaukiame garde, būti obuolius iš Elžbietos rankų?

Tėvas stovėjo tiesus, veido išraiška nepasikeitė. Elžbieta tankiai kvėpavo, žodžiai skausmingai įstrigo gerklėje. Laikas susiaurėjo, sulėtėjo, sustojo, paukščiai nutilo, vėjas nurimo – netgi gamta sustingo dėl jos brangaus ir mielo Pako.

Elžbieta paskutinį kartą priėjo prie žirgo, apkabino švelnų snukį, skruostu glustelėjo prie šnervių. Ji troško, kad Pakas perskaitytų jos mintis.

Labai atsiprašau, man tavęs trūks.

– Pasitrauk, Elžbieta, – išgirdo sakant tėvą.

Ji pakluso ir pravirko.